

Noor 92 Publications
og
Norsk Muslimsk Kunst og Kultur Forening

Å utføre *ẓikr* høyløtt – mellom kjetteri og tradisjon

شيخ الحديث والتفسير
Gholām Rasōl as-Sa‘īdī

Oversettelse, innledning og redigert av
Abo Mahi Yasir Hussain

© Noor 92 Publications 2018
Å utføre *zīkr* høyllytt – mellom kjetteri og tradisjon

ISBN 978-82-93517-03-0

Det må ikke kopieres fra dette manuset i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengselsstraff.

Sammendrag

Denne boken er en analyse av å utføre *zikr* (å ihukomme) hølytt. Analysen er en videre fordypning av Gholām Rasōl as-Sa‘īdīs (1938–2016) verk *Ẓikr bil-jahr*. Bakgrunnen for å diskutere dette temaet er at det er mange protester som rettes mot å utføre *zikr* hølytt. Boken reflekterer over problemstillingen som fremmer ideologien om at å utføre *zikr* hølytt er kjetteri.

Målet med boken er å undersøke og identifisere den tradisjonelle trosbevisningen med hensyn til å utføre *zikr* hølytt. Vi skal fordype oss i hvorfor praksisen «å utføre *zikr* hølytt» blir karakterisert som kjetteri av noen skriftlærde, og som tradisjon av andre skriftlærde. For å kunne demonstrere hva islamsk lære mener om å utføre *zikr* hølytt, skal vi undersøke og overveie hva de som protesterer, sier og legger til grunn for sine protester. Vi skal fokusere på å definere hva *zikr* i seg selv betyr, dens forskjellige former, hva Koranen sier om *zikr*, og hva *ḥadīth* mener om *zikr*, og gjennom disse to hovedkildene blir det kastet lys over de skriftlærdes konsensus og standpunkt om å utføre *zikr* hølytt. Vi skal undersøke argumentene for og imot gjennom innholdsanalyse.

Funnene indikerer at å utføre *zikr* hølytt ikke er en kjettersk handling, det bekreftes gjennom det Koranen, *ḥadīth* og de skriftlærdes standpunkt lærer. Protestene imot å utføre *zikr* hølytt framlegger en ensidig oppfatning uten å kaste lys over de bevisene som taler for fenomenet «å utføre *zikr* hølytt».

Avslutningsvis konkluderer analysen med at protestene imot ikke er like sterke som argumentene for. En troende har rett til å følge en lære så lenge den er etablert av de skriftlærde. Med det for øye er det avgjørende å klargjøre at *zikr* har forskjellige former, og at den formen som skal drøftes, ikke er en kjettersk handling – tvert imot er den en tradisjon.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

INNHold

Sammendrag	V
Innledning	XI
Introduksjon	XII
Mål og forskningsspørsmål	XII
Metode	XIII
Definisjon av nøkkelterminologier	XIII
Viktighet	XIV
Gholām Rasōl as-Sa‘īdī (1938–2016)	XIV
Om denne utgaven	XV
Definisjon av ordet <i>ẓikr</i> (ذِكْر)	XVI
<i>Ẓikr</i> i Koranen	XVIII
<i>Ẓikr</i> i <i>ḥadīth</i> -samlingene	XXIII
<i>Raqṣ</i> (الرَّقْص – åndelig ekstatiske dans)	XXVIII
De som forbyr <i>raqṣ</i>	XXVIII
Beretningen gjengitt gjennom al-Wāqidī	XXX
Beretningen gjengitt gjennom Hāni’ ibn Hāni’	XXXII
Abessiniernes lek	XXXV
De som tillater <i>raqṣ</i>	XXXVI
Sannheten om <i>raqṣ</i>	XL
<i>Ẓikr</i> og den troende	XLIV
Å komme Gud i hu høylytt	1
Å utføre <i>ẓikr</i> med tungen	1

Å utføre <i>ẓikr</i> med hjernen	1
Å utføre <i>ẓikr</i> med hjertet	2
1. De vanliges grad	3
2. De utmerkede grad	3
Bevis fra Koranen om å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	4
Å komme Gud i hu høylytts overlegenhet	7
Bevis på å komme Gud i hu høylytt fra <i>ḥadīth</i> -litteraturen	12
De skriftlærdes kommentarer om det å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	17
Undersøkelse av bevis fra Koranen mot å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	25
Det første beviset	25
Det andre beviset	28
Det tredje beviset	28
Undersøkelse av bevis fra <i>ḥadīth</i> mot å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	31
Vår mester ‘Abdullāh ibn Mas‘ūd رضي الله عنه om det å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	33
Abō Ḥanīfah om å heve stemmen når man framsier Guds storhet	37
De skriftlærdes utsagn om det å utføre <i>ẓikr</i> høylytt	43
Meningsmotstandernes protester mot å utføre <i>ẓikr</i> høylytt i et logisk perspektiv	47
Beretningen etter vår mester Ibn ‘Abbās رضي الله عنه	49
Ble beretningen etter vår mester Ibn ‘Abbās رضي الله عنه avskaffet?	50

Ibn Baṭṭāls fortolkning av beretningen etter vår mester Ibn ‘Abbās عليه السلام	51
De tidligere og senere skriftlærdes konsensus vedrørende å utføre <i>ẓikr</i> hølytt	53
Beretningen etter vår mester Ibn az-Zobayr عليه السلام	55
Ibrāhīm ibn Moḥammad ble kritisert	56
Autentisering av Ibrāhīm ibn Moḥammad ibn Abī Yaḥyá Sam‘ān al-Aslamī	59
Det fortrinnlige og svake <i>ḥadīth</i> som et bevis	60
Flere beretninger om å utføre <i>ẓikr</i> hølytt	63
Å utføre <i>ẓikr</i> inni seg	65
Det som ble gjengitt etter vår mester Ibn Mas‘ūd عليه السلام	67
Å utføre <i>ẓikr</i> hølytt og de skriftlærdes standpunkt	73
Abō Ḥanīfah om det å utføre <i>ẓikr</i> hølytt	73
Abō Ḥanīfahs standpunkt om å utføre <i>ẓikr</i> hølytt er generelt	73
As-Soyōfī om det å utføre <i>ẓikr</i> hølytt	76
Al-Ālōsī om det å utføre <i>ẓikr</i> hølytt	76
<i>Ẓikr</i>s forskjellige former	77
Å slå sitt indre jeg med «(Ingen er tilbedelsesverdige) unntatt Gud!»	77
«Velsignelser og fred være med Dem, kjære Guds sendebud (الصلاة والسلام عليك يا رسول الله)»	78
Å anrope helgener og rettskafne selv etter deres bortgang	88
Å anrope: «Kjære Guds sendebud (يا رسول الله)!»	91
Profeten ﷺ hører de velsignelsene som blir sendt	92

Å sende velsignelser over og fredshilsener til profeten ﷺ før og etter bønnekallet	101
1) Protestantenes mistanke om at det er en kjettersk handling	102
2) Protestantenes mistanke om at det vil bli en del av bønnekallets ord	107
Avslutning	109
<i>Zikr</i> , dens rolle og forskjellige former	109
Koranen, <i>ḥadīth</i> og de skriftlærde om å utføre <i>zikr</i> høylytt	111
Den korrekte oppfatningen om kjetteri og tradisjon	113
Konklusjon	115
Translitterasjon	117
Ordliste	119
Noen <i>ḥadīth</i>-terminologier	121
Litteraturliste	123
Koranregister	133
Generelt register	135

Innledning

I denne innledningen vil vi se nærmere på *zikr* gjennom dens etymologiske og terminologiske betydning, dens status i Koranen og *ḥadīth*. I tillegg til presenteres fenomenet *raqs*^I.

Zikr har gjennom historien vært et knutepunkt for de troendes hjerte og kjærlighet til Herren og profeten Moḥammad ﷺ. Det er på *zikrs* slette hjerte kommer lengtende og søkende og kjærligheten omfavner og fyller det.

De skriftlærde er alle enige om *zikrs* viktighet i en troendes hverdag. For det å utføre *zikr* (å komme Gud i hu, eller andre hellige vesener) er ikke bare sentralt i islam, vi finner det også i alle andre religioner og livssyn, blant annet

1. i jødedommen: *Tanákh*^{II}-resitasjon, salmer og lignende
2. i kristendommen: *Vår Far i himmelen*, bruk av rosenkrans, *Hill deg, Maria*
3. i hinduismen: mantra, meditasjon, tilbedelsedans (*lasya* og *tandava*)

Andre religioner har også sine former for lovsang, bønn, tilbedelsedans, meditasjon og annet. Disse ritualene gjøres alene og samlet. Det lærer oss at å minnes eller ihukomme det eller Den (Gud) og de som anses som viktige og hellige er en essensiell del av enhver persons hverdag.

Denne tradisjonen er også midtpunktet i islam, for det å komme Herren, Hans elskede profet ﷺ og de rettskafne i hu er det åpningsbønnen i Koranen lærer oss. *Zikr* var en del av profetens ﷺ hverdag. Hans Hellighet ﷺ var bunnløst betatt av det å ihukomme Herren. Det berettes etter vår mor ‘Ā’ishah رضي الله عنها: «Profeten ﷺ pleide å komme Gud i hu til enhver tid.»^{III} Denne vanen er årsaken til at de skriftlærde valgte å sammenstille verk som omhandler handlinger,

^I الرقص – Åndelig ekstatisk dans som gjøres ved ekstatisk opplevelse, der den troende opplever en sterk nærhet av guddommen.

^{II} Den hebraiske Bibelen. Den er veldig lik Det gamle testamente, men med ulik bokrekkefølge.

^{III} Moslim ibn al-Ḥajjāj an-Nīsābūrī, *Al-Mosnad aṣ-ṣaḥīḥ: Bāb ar-rokḥṣah fil-la‘ib allāzī lā ma‘ṣiyah fīh fī ayyām al-‘īd*, (Beirut: Dār ihyā’ at-torāth al-‘arabī, uten dato), 1:282#117.

skuddbønn og ord som bør bli utført eller framsagt i løpet av en dag. Det gjør det tydelig at *zikr* er en sentral del av den troendes liv.

Introduksjon

Vi skal kortfattet se litt nærmere på analysens bakgrunn, mål, forskningsspørsmål og analysens viktighet.

Til tross for at muslimenes tro er basert på det samme, har de forskjellige tradisjoner basert på hvor de kommer fra, og hvilken læresetning de velger å følge. Det gjør ikke at troen er forskjellig, for den er grunnlagt i den samme grunntanken: Troen på én Gud og å etterleve profeten Moḥammad ﷺ. Gjennom historien har vi erfart at muslimene har sagt seg enige i det grunnleggende, men uenige om mange av de grenene som spirer ut av det grunnleggende. Basert på det har man fått forskjellige lovskoler i islam og forskjellige åndelige brorskap. De åndelige brorskapenes mål har alltid vært å komme Gud nær, men samtidig har de alltid forholdt seg til lovskolene og deres oppfatning. I vår tid – som i fortiden – har disse åndelige brorskapene blitt kritisert og stemplet som kjetterske. Enkle og ofte stilte spørsmål gjentas og forvirrer folk og fører dem til en bokstavtro som utvikler seg til en ekstrem holdning, der man anser alt annet som kjetteri og flerguderier. Derfor er det viktig å gjøre folk flest mer bevisst på hva majoriteten blant muslimene tror på, og ikke minoriteten.

Det finnes ikke litteratur på norsk som tar for seg dette standpunktet om å utføre *zikr* høylytt. Denne mangelen fører til at de som protesterer imot det å utføre *zikr* høylytt, lettere får påpekt sitt poeng basert på en ensidig tolkning. Med det for øye blir denne analysen essensiell for de som følger denne læren, og de som betviler den.

Mål og forskningsspørsmål

For å belyse misoppfatninger som dannes av de som stadig protesterer, er hensikten med analysen å besvare følgende forskningsspørsmål:

- Hva er *zikr*, og hva er hensikten med det?
- Hva lærer Koranen, *ḥadīth* og de skriftlærde oss om å utføre *zikr* høylytt – argumenterer disse kildene kun imot, eller finnes det også argumenter og oppfatninger som er for?
- Hvordan skille mellom kjetteri og tradisjon?

Innledning

Målet er å tydeliggjøre og klart etablere forståelsen av *zīkr* og dens forskjellige former. For å besvare forskningsspørsmålene vil analysen

- definere ordet *zīkr*, dens forskjellige former og dens mål
- etablere det faktum at tradisjonene blant de åndelige brorskapene er å finne i Koranen, *ḥadīth* og skriftlærdes standpunkt
- grundig forske i motargumentene for å oppnå den korrekte oppfatningen om kjetteri og tradisjon

Metode

As-Saʿīdī brukte kvalitativ metode for å oppnå dybdekunnskap om og en omfattende forståelse av emnet og for å gi innsikt i emnet. Han har studert særskilt fenomenet «å utføre *zīkr* høylytt» i dybden. Hans hovedmål har vært å kartlegge argumenter og synspunkter for så å veie forskjellene opp mot hverandre og konkludere basert på den mer tungtveiende tolkningen etter en grundig gjennomgåelse av kildens kilde. Det vil si at hvis det har blitt referert til en beretning, har han valgt å gå i dybden av selve beretterkjeden, for å granske om alle beretterne i den beretterkjeden har blitt godkjent av fagekspertene eller ikke. På denne måten har ikke bare de nye kildene blitt veid opp mot hverandre, men også de klassiske *ḥadīth*-samlingene og *ḥadīth*-lærdes klassifisering av berettere.

As-Saʿīdī har lagt vekt på å samle data vedrørende motargumentenes hovedkilder, og det gjorde det mulig for ham å besvare forskningsspørsmålene. Hovedkildene til motargumentene var Koranen og diverse *ḥadīth*-samlinger. Han arbeidet systematisk med å forsvare standpunktet og besvare motargumentene ved å belyse deres argumenter ytterligere, slik at man ser at det finnes flere meninger enn den ene.

Definisjon av nøkkelterminologier

Det er viktig å framheve at begrepet *zīkr* er svært omfattende. Begrepet vil bli definert, men her presiseres det at både «å komme Gud i hu» og Guds eller profetens ﷺ «ihukommelse» og *zīkr* vil bli brukt med samme betydning i teksten.

Termen «protestant/-er/-ene» er brukt om «de som stadig protesterer», og ikke for å vise tilhørighet til det protestantiske kirkesamfunnet.

Æresbetegnelser som «Hans Hellighet», «Hans Høyhet» og «Hans Nåde» er brukt i omtalen av profeten ﷺ og «De» og «Dem» i tiltale. Men det er gjort med noen unntak med hensyn til tekstens kontekst. Æresbetegnelser som vår mester for profetens ﷺ følgesvenner og «de troendes / vår mor» for profetens ﷺ hustruer har blitt brukt. Disse æresbetegnelsene kan virke som «en blomstrende» eller «en overdreven høytidelig» stil å bruke, men det har alltid vært en tradisjon blant muslimer, som jeg ønsker å videreføre til norsk.

Det vil komme flere transkriberte arabiske faglige termer underveis i teksten, og første gang de nevnes, vil de bli forklart i en fotnote eller parentes, utenom det er det også utarbeidet en ordliste.

Viktighet

Dette emnet er svært viktig, for det forsvaret flere millioner muslimers standpunkt og tro. Behovet for dette forsvaret er av stor betydning, da det er nødvendig å være klar over hva majoritetens standpunkt baserer seg på. Muslimer flest vet at de som protesterer, er en minoritet, men de har ikke svar på deres spørsmål og motargumenter. Til tross for at det er rom for uenighet, kan det ikke presiseres nok at for å kunne tolerere den må man vite hva man selv står for. Denne analysens verdi blir tydelig i den forstand at den klargjør majoritetens standpunkt, og i tillegg til det presenteres den på norsk for de som ikke kan lese de opprinnelige kildene.

Gholām Rasōl as-Sa‘īdī (1938–2016)

Gholām Rasōl as-Sa‘īdī ble født i Delhi i 1938. Han gikk på barneskole i hjembyen. Etter at India¹ ble delt, flyttet han og familien til Karachi. Det var her han fortsatte skolegangen til niende klasse og begynte å jobbe. Han ble veldig inspirert av Moḥammad ‘Omar al-Achrawīs taler og fikk mer og mer lyst til å studere islam. Til å begynne med meldte han seg opp til studier i Jāmi‘ah Moḥammadiyyah Riḍwiyyah i Raḥīm Yār Khān, og dro stor nytte av å

¹ India ble delt opp i to land: India og Øst- og Vest-Pakistan. Vest-Pakistan er det vi kjenner som Pakistan i dag, og Øst-Pakistan er Bangladesh.

være elev hos *ḥāfiẓ* ‘Abd-ol-Majīd. I løpet av denne tiden inngikk han også en troskapsed med den store skriftlærde Aḥmad Sa‘īd al-Kāzīmī. Etter det studerte han ved Jāmi‘ah Na‘īmiyyah i Lahore under skriftlærde som *moftī* Moḥammad Ḥosayn an-Na‘īmī og *moftī* ‘Azīz Aḥmad al-Badāyōnī.

Lykken var på hans side, og han fikk muligheten til å studere med en av de største læremesterne på den tiden, ‘Aṭā’ Moḥammad al-Chishtī al-Golarwī i Sargodha-området. Her studerte han mange klassiske verk.

Etter å ha fullført studiene i 1966 gjorde han en utmerket innsats innenfor undervisning, litteratur og sakkyndige uttalelser om saker som angår islamsk lov.

Den 4. februar 2016 døde *shaykh-ol-ḥadīth wat-tafsīr* Gholām Rasōl as-Sa‘īdī, men han har tent et evigskinnende lys i flere fagområder i islam. Verkene hans *Tibyān al-Qor’ān* (en koranfortolkning), *Ni‘mah al-bārī fī sharḥ ṣaḥīḥ al-Bokhārī* (redigering og fortolkning av imam al-Bokhārīs autentiske *ḥadīth*-samling) og *Sharḥ ṣaḥīḥ Moslim* (redigering og fortolkning av imam Moslims autentiske *ḥadīth*-samling) er et stort bevis på det.

Om denne utgaven

Leserne har blitt gjort kjent med at dette er en videre fordypning av den eminente *ḥadīth*- og koranfortolkeren as-Sa‘īdīs verk *Ẓikr bil-jahr*. I denne norske utgaven vil man finne tilleggs kommentarer og opplysninger som forsterker argumentene ytterligere. Jeg har under denne analysen tilrettelagt kildene ved å bruke verk som jeg hadde tilgjengelig, derfor skiller bindnummer, sidetall og beretningsnummer seg fra kildene til det opprinnelige verket skrevet av as-Sa‘īdī. Det var nødvendig å gjøre, da det opprinnelige verket jeg hadde, refererte til forfatternavn, boktitler, bindnummer og sidetall, men detaljer som beretningsnummer, kapittelnavn, sted, utgiver og dato var ikke nevnt. Det resulterte i at det var nødvendig for meg å bruke verk som jeg hadde tilgjengelig, for å gi mest mulig nøyaktig kildehenvisning. Det ga meg også anledning til å grundig kontrollere kildehenvisningene til den opprinnelige forskningen. Jeg har også lagt til redaktørers klassifisering av *ḥadīth*-samlinger så langt det har latt seg gjøre. På denne måten blir det enklere for leserne å se beretningenes grad.

Under arbeidet med denne bearbejdede utgaven har jeg forsøkt å strukturere overskrifter og underoverskrifter slik at det skal være en

rød tråd som går gjennom hele analysen og presenterer analysen som en sammenhengende vitenskap. Jeg har også arbeidet intenst med å forenkle fagspråket slik at det skulle være gangbart på norsk.

As-Sa‘īdī har gjentatt mange koranvers, overleveringer og tolkninger under forskjellige punkter, der han forsvarer tradisjonen å utføre *zikr* høylytt, men i denne utgaven har jeg valgt å redigere dem ned til et minimumsnivå. Bakgrunnen for det har vært at det er mange overleveringer og tolkninger som *ḥadīth*-lærde og koranfortolkere har gjengitt etter hverandre, derfor har det vært tilstrekkelig i mine øyne å referere til et par blant de tidligere og noen moderne i vitenskapsgrenen.

Definisjon av ordet *zikr* (ذکر)

Žikr er å bevare noe i minnet for å nevne det. *Žikr* er også noe som blir sagt/nevnt med tungen. Ordet er antonym til å glemme. Det er noe man nevner med tungen og opplyser andre om det. Fra samme roten (ذ ك ر) stammer *istiẓkār* (استذكار), som betyr memorering. Det innebærer også betydningen å berømme og lovprise. Slik forherligelse kan omfatte både godheten og ondskaperen til den som blir forherliget. *Žikr* betyr også tidebønnen, koranresitering, å lovsynge Guds hellighet, skuddbønn, takknemlighet, lydighet.^I

Al-Iṣfahānī utdypet at noen ganger menes det en fysisk form, og ved det kan en person bevare det han besitter av forståelse om den fysiske formen. Mens andre ganger er det å bringe noe i hjertet og ha det værende der.^{II}

Žikr relatert til Gud betyr å lovsynge Herrens hellighet og lovprise Ham rikelig. Utenom det betyr det: å komme noe eller noen i hu i hjertet, nevne noen, forstå noe på en ordentlig og grundig måte, beskytte noens rettighet. Ordet betyr også berømmelse blant folk, ros og pris, høylytt æret, høy anseelse, tidebønnen og skuddbønn. Relatert til utsagn betyr det et høylytt og riktig utsagn, relatert til regn betyr det regn som har store dråper. Relatert til den døde betyr det at ens navn forblir på folks tunger.^{III}

^I Ibn Manẓūr al-Ifrīqī, *Lisān-ol-‘Arab* (Beirut: Dār Ṣādir, 1993), 4:308–310.

^{II} Al-Ḥosayn ibn Moḥammad ar-Rāghib al-Iṣfahānī, *Al-Mofradāt fī gharīb al-Qor’ān* (Beirut: Dār al-qalam, 1991), 336.

^{III} Louis Ma‘lōf, *Al-Monjid* (Lahore: Khazinah ‘ilm o adab, 1996), 263.

Innledning

Ifølge islamsk terminologi betyr *ẓikr* det å bli kvitt forsømmelse og glemsel.¹ Det vil si å rense sitt indre for all form for forsømmelse av Herrens bud og kjærlighet til Ham. Denne renselsen fører til at glemselens slør løftes og hjertet åpner seg ved å komme Gud i hu.

Sett i lys av disse betydningene av ordet, forstår vi at *ẓikr* er noe som kommer fra hjertet, og så fuktes tungen med navnet til den vi nevner, og den vi nevner, er innprentet i hjertets og hjernens minne.

Ẓikr er *tafakkor* (تفكير), det vil si at *ẓikr* ikke er fullkomment før man funderer dypt over det man nevner. Å si en ting med tungen, men ikke la det synke inn i hjertets dypeste bunn, er ikke *ẓikr*, derimot er *ẓikr* å la ordene synke dypt inn i hjertet og bli henrevet av det man nevner med tungen. Den man priser og roser, setter man høyt, og denne nevnelser kan være i mild form, og noen ganger kan det være at den forelskede roper ut sin elskedes navn og avslører sin kjærlighet for alle, lik kraftige regndråper som det er umulig å ikke legge merke til. Sann *ẓikr* er den *ẓikr* som blir gjort ifølge en vane og regelmessig, den *ẓikr* som hjertet banker for og tungen lengter etter å nevne. Men det er intet krav at *ẓikr* gjøres høylytt eller stillesittende, *ẓikr* kan gjøres i tankene, i følelsene og også med tungen.

Ẓikr er ikke bare en tanke, meditering eller ord som gjentas av en troendes tunge, faktisk er *ẓikr* alt det ovennevnte som blir uttrykt gjennom den troendes handlinger. *Ẓikr* er å nevne og tenke på Gud og la ens indre og ytre gjenspeile Guds godhet som man kommer i hu og nevner.

Ẓikr er en bro som knytter Skaperen sammen med tjeneren. Ved å utføre *ẓikr* kommer en tjener sin Herre nær. *Ẓikr* sprer vennskap og nærhet til Gud, og den som neglisjerer *ẓikr*, går glipp av denne herligheten. *Ẓikr* er hjertets styrke, og når en person forsømmer og forlater den, blir den kroppen som en grav – en kropp uten liv. *Ẓikr* er som den troendes våpen, med den kjemper han mot sitt indre jeg og egoisme, den er hans vann som han slokker syndens ild med. *Ẓikr* er den troendes medisin som helbereder ham når han er syk og svak. Den løfter ham og gir ham styrke. *Ẓikr* fyller ham med håp og optimisme.

¹ Moḥammad ibn Abī Bakr ibn Qayyim al-Jauziyyah, *Madārij as-sālikīn*, 2. utg. (Beirut: Dār al-kitāb al-‘arabī, 1996), 2:405.

Žikr styrker forholdet til Herren og løfter slør for kunnskap som ellers er umulig å oppnå.

Gud har gitt tjenerne en stor gave i *zikr*, for *zikr* renses tilbederen og fører ham Herren nær. Han har vist Sine tjenere en stor nåde ved å tildele dem *zikr*, for det er ved den Han tilgir tjenerne når de har trådt feil. Den som gjør *zikr*, vokser åndelig, for *zikr* er åndens føde. Kroppen er avhengig av mat og drikke, og sjelen er avhengig av *zikr*. Uten *zikr* blir sjelen svak.

Vår tro legger stor vekt på å elske Gud og Hans elskede sendebud, Moḥammad ﷺ. De troende bygger sitt forhold til dem begge ved å gjøre *zikr*.

***Žikr* i Koranen**

Det er sekstini vers i Koranen som direkte omtaler *zikr*. Vi ser på noen av dem for å forstå *zikr*'s viktighet og rolle.

Gud sier i Koranen: «Kom Meg i hu, og Jeg skal komme dere i hu. Vær Meg takknemlige og vis aldri utakknemlighet.»^I

Ar-Rāzī belyste at Gud pålegger tjenerne to ting i dette verset:

1) *zikr* og 2) takknemlighet:

1. *Žikr* kan være med tungen, hjertet og med andre korpsdeler.

Tungens *zikr* er å lovprise, lovsynge Herrens hellighet, forherlige Ham og resitere skriften Hans.

Hjertets *zikr* er å fordype seg i tegn som beviser Herrens eksistens og Hans egenskaper. Det er også å fordype seg i det Han pålegger tjenerne og forbyr dem. Hvis en person innser og begriper disse pliktene og advarselene, blir det lettere for den personen å gi opp synd og handle rett. En tredje form for hjertets *zikr* blir forklart som grundig fundering over Herrens skaperverks hemmeligheter, for disse hemmelighetene knytter tjeneren til den åndelige verdenen – et bånd som er endeløst.

Korpsdelenes *zikr* er at de anstrenger seg alt de kan for å gjøre som Herren pålegger, og gjør alt for å holde seg unna det Han forbyr.^{II}

^I Koranen 2:152.

^{II} Moḥammad ibn ‘Omar ar-Rāzī, *At-Taḥsīn al-kabīr*, 3. utg. (Beirut: Dār ihyā’ at-torāth al-‘arabī, 1999), 4:123–124.

Innledning

2. Takknemlighet er erkjennelse av godhet som blir vist en person. Det vil si at tjeneren oppfatter Herrens gaver og viser takknemlighet gjennom ord. Tjenerens takknemlighet er å si det med tungen, erkjenne det med hjertet og vise lydighet. Alt dette blir verdsatt av Gud, og Han priser Sin tjener.^I

Utakknemligheten kan enkelt forstås som å ikke utføre *zikr* og å ikke vise takknemlighet for det Herren gir.

Gud sier: «Hvem er mer ondsinnet enn den som forbyr at Guds navn skal nevnes i moskeene og han strever for å ødelegge dem!»^{II}

Gud legger i dette verset stor vekt på at den personen som står i veien for at Gud skal ihukømmes i gudshusene, er en ondsinnet og syndig person. I noen vers (3:58, 15:9, 7:63, 16:44) kaller Gud Koranen *zikr*.

I et vers illustrerer Gud *zikr*s kraft. Han sier: «De som når de begår noe ukysk eller gjør sin sjel urett, kommer de Gud i hu og ber om tilgivelse for sine synder [...]»^{III} Her har *zikr* blitt nevnt før handlingen «å be om tilgivelse». Nøkkelen til å be om tilgivelse er *zikr*. Før man kan angre og be om tilgivelse, må det legges til *zikr* (ettertanke, erkjenne sin synd, be en skuddbønn). *Zikr* er knyttet til Guds tilgivelse og nærhet.

I en beretning berettet etter vår mester Abō Horayrah finner vi at Guds sendebud sa at det var en person som syndet. Han ba Herren om tilgivelse. Herren svarte: «Min tjener har syndet, men han har blitt klar over at han har en Herre som tilgir synd og krever regnskap for synden.» Han ble tilgitt. Etter det syndet den personen igjen, og ba om tilgivelse på nytt. Gud sa det Han sa den første gangen. Personen vendte tilbake til sitt, og syndet på nytt. Atter en gang ba han om tilgivelse. Herren gjentok det som ble sagt sist, men la til: «Gjør hva du vil, Jeg har tilgitt deg!» Det sistnevnte vil si at så lenge du kommer tilbake ved å komme Meg i hu og be om tilgivelse, vil du oppnå tilgivelse. An-Nawawī tydeliggjorde at det er helt klart at hvis en person synder hundre ganger eller tusen, eller enda mer, men vender om i anger hver gang, vil vedkommendes anger bli

^I Moḥammad ibn Aḥmad al-Qorṭobī, *Al-Jāmi' li aḥkām al-Qor'ān*, 2. utg. (Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964), 2:172.

^{II} Koranen 2:114.

^{III} Koranen 3:135.

godtatt, og syndene vil bli visket ut. Angeren vil også være godtatt og gyldig hos Gud hvis den personen skulle angre på alle syndene samtidig etter å ha begått dem.^I

Zikr kan gjøres på alle mulige måter: stående, sittende, liggende, for Gud sier: «De som kommer Gud i hu, stående, sittende eller liggende på siden [...]».^{II} Satan prøver til enhver tid å komme mellom tjeneren og Herren. Han vil at tjenerens forhold til Gud skal bli ødelagt. Han gjør det han kan for å hindre tjenerne i å utføre *zikr* og forrette tidebønnen.^{III} For Satans ultimate mål er at mennesket skal glemme *zikr* og bli Gud ulydig.^{IV} Det er for å drive dem bort fra Hans nåde og nærhet. Men for de tjenerne som holder seg til *zikr*, vil deres tro øke og bli forsterket av å høre om, nevne og tenke på Gud.^V Tilstanden som beskrives som likegyldig og forsømmende, blir mer en tilstand som vil og satser. Hjertet mykner og blir ydmykt, tjenerne blir av dem som tror på lysets vei.^{VI}

De troende er også befalt å nevne Guds navn når de inngår en avtale: Hvis Gud vil, så skal jeg gjøre det.^{VII} Det er blitt lagt vekt på at hvis en føler at han har blitt fylt med sinne, bør han komme Herren i hu, og det vil roe ham.^{VIII}

Å forrette tidebønnen regelmessig fem ganger om dagen er også en form for *zikr*.^{IX} De skriftlærde belyser at det er den største og beste formen for tilbedelse og lydighet. Å forrette tidebønnen regelmessig på korrekt måte, med ydmykhet, indre ro og oppriktighet, gjør en sterkere i å utføre *zikr* av Gud og forbinde en tettere kontakt med Ham. Det er for at tidebønnen består av flere former av *zikr*, som å prise Hans guddommelige Vesen og egenskaper. Disse formene er å lovprise Herren, framsi Hans storhet, lovsynge Herrens hellighet, bevitne at Han er alene om å være Gud, sende velsignelser over Hans

^I Yahyā ibn Sharaf an-Nawawī, *Al-Minhāj fī sharḥ ṣaḥīḥ Moslim ibn al-Ḥajjāj*, 2. utg. (Beirut: Dār ihyā' at-torāth al-'arabī, 1972), 17:75.

^{II} Koranen 3:190.

^{III} Koranen 5:91.

^{IV} Koranen 58:19.

^V Koranen 8:2.

^{VI} Koranen 39:22–23.

^{VII} Koranen 18:24.

^{VIII} Ismā'īl ibn 'Omar ibn Kathīr, *Tafsīr al-Qor'ān al-'aẓīm* (Riyadh: Dār ṭaybah lin-nashr wat-tauzī', 1999), 5:149.

^{IX} Koranen 20:14.

Innledning

elskede sendebud ﷺ og søke vern hos Ham, som beviser at man forlater seg på Ham. Å forrette tidebønnen regelmessig på korrekt måte er å særskilt utføre *zikr* av Gud alene, for tidebønnene forrettes ikke for noen andre enn Herren og for å oppnå Hans glede. Det er ikke en måte å vise seg fram på for noen eller å få følelsen av hovmod.^I

Gud erklærer Sin *zikr* som det største som finnes.^{II} I denne erklæringen er ikke *zikr* bare det å komme Herren i hu eller nevne Hans navn, men det er å i det hele tatt anta troen på Ham. Sannelig, det er den største gaven en kan få. En beretning samlet av flere *ḥadīth*-lærde i deres *ḥadīth*-samlinger, bekrefter dette:

Det berettes etter vår mester Abō Saʿīd al-Khodrī ؓ, han sa:

En dag kom Moʿāwiyah ut og så folk sitte i en sirkel i moskeen. Han sa: «Hva har fått dere til å sitte her?» De svarte: «Vi sitter her for å nevne Gud den Allmektige og den Majestetiske.» Moʿāwiyah sa: «Sverg ved Gud at det ikke er noe annet som har fått dere til å sitte her?» De sa: «Vi sverger ved Gud at det ikke er noe annet som har fått oss til å sitte her!» Moʿāwiyah fortsatte: «Jeg krevde ikke at dere skulle avlegge ed for å beskyldte dere for noe, for det finnes ingen med min status hos Guds sendebud ﷺ, som har berettet så få beretninger etter Hans Nåde ؓ som meg. Sannelig, Guds sendebud ﷺ kom ut og så sine følgesvenner sitte i en sirkel. Hans Høyhet ؓ sa: 'Hva har fått dere til å sitte her?' De svarte: 'Vi sitter her for å nevne Gud den Allmektige og den Majestetiske, og vi lovpriser Ham for å ha rettledet oss til islam og for at Han har vist oss velvilje gjennom Dem!' Hans Nåde ؓ sa: 'Sverger dere ved Gud at det ikke er noe annet som har fått dere til å sitte her?' De svarte: 'Vi sverger ved Gud at det ikke er noe annet som har fått oss til å sitte her!' Hans Nåde ؓ sa: 'Jeg krevde ikke at dere skulle avlegge ed for å beskyldte dere for noe, men i sannhet, Gabriel ؑ kom til meg,

^I Moḥammad Sayyid Ṭantāwī, *At-tafsīr al-wasīṭ lil-Qorʿān al-karīm* (Kairo: Dār naḥḍah Miṣr liṭ-ṭibāʿah wan-nashr wat-tauzīʿ, 1997), 9:91–92.

^{II} Koranen 29:45.

Å utføre *zīkr* høyløst – mellom kjetteri og tradisjon

og han fortalte meg at Gud den Allmektige og den Majestetiske skryter av dere overfor englene.»^I

For det å bli nevnt av Herren er større enn å nevne Ham. Det er derfor Gud forklarer at å komme Ham i hu er det største som finnes, for den tjeneren som utfører *zīkr* av Ham, gjør Gud *zīkr* av tilbake. Det er grunnen til at de troende anbefales å gjøre sitt ytterste i å utføre *zīkr* av Gud.^{II} Å gjøre sitt ytterste for å tilfredsstille Gud er det mønstret vi finner i profeten Moḥammads ﷺ livsførsel – det mest fullkomne forbildet. For de som satser alt de har for Herrens sak, er de som lever i håpet om å møte Ham og gjør rikelig *zīkr* av Ham.^{III} Vi lærer at håpet og *zīkr* kommer fra å etterleve profetens ﷺ livsførsel og elske Hans Hellighet ﷺ. Det er slik en troende klarer å vie seg fullstendig til Herren gjennom *zīkr*,^{IV} for han har et forbilde ﷺ som lærer ham å gjøre det. *Zīkr* er nøkkelen til å oppnå kraften til å kunne vie seg fullstendig til Gud. Det er derfor man skal utføre *zīkr* rikelig, og slik vil man klare å forsake alt som kommer i veien for å bygge relasjonen til Herren. Det er ved dette stadiet tilbedelsen blir oppriktig og sann, men man skal ha i minnet at man skal oppfylle sine plikter som ektefelle, familiemedlem, elev, arbeider og lignende, for alt dette kommer inn under å tilbe Herren. Lever et menneske ifølge profetens ﷺ livsførsel, vil vedkommende oppnå evnen til å utføre *zīkr* både dag og aften.^V

På muslimenes hellige dag (fredagen) lærer Gud tjenerne å være ivrig etter å delta i *zīkr* av Ham.^{VI} Befalingen er spesifikk, men innebærer en generell mening. Den krever også av tjenerne å skape tid og rom for *zīkr* av Gud når det enn passer seg for tjenerne. For det befales også at tjenerne ikke bør la noe som helst komme mellom dem

^I Aḥmad ibn Moḥammad ibn Ḥanbal ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Ḥadīth Mo'āwiyah ibn Abī Sofyān*, red. av Sho'ayb ibn Moḥarrām al-Arna'ōt (Beirut: Mo'assasah ar-risālah, 2001), 28:49–50#16835, beretningen er klassifisert som autentisk av al-Arna'ōt.

^{II} Moḥammad Thanā-'ollāh al-Mazharī, *At-tafsīr al-Mazharī* (Karachi: Maktabah rashīdiyyah, 1991), 7:207.

^{III} Koranen 33:21.

^{IV} Koranen 73:8.

^V Koranen 76:25.

^{VI} Koranen 62:9.

og *zikr* av Gud, selv ikke engang barna og eiendommen deres.^I Ved denne befalingen forstår man at *zikr* bør få den prioriteringen den fortjener. Det er viktig å forstå at *zikr* er alt det den har blitt forklart som tidligere under dens definisjon. Derfor har Herren tydelig advart mot å vende bort fra *zikr*,^{II} for *zikr* som er påbudt – slik som tidebønnen – hvis den ikke overholdes, kan det lede til Herrens vrede og straff. Andre former for *zikr* som styrker en troendes tro, hvis de forsømmes, vil tjeneren havne i en svakere og svakere tilstand, og til slutt bli en forsømmelig person som forviller seg og kommer under Herrens vrede.

For at alt dette skulle bli lett for tjenerne Hans, ga Han dem en spesiell gave i form av *aṣ-ṣalāh ‘alā an-nabī* (الصلاة على النبي) – å sende velsignelser over profeten ﷺ. Ved denne *zikr* eleverte Gud ihukommelsen av profeten ﷺ for å gjøre Sin elskede ﷺ tilfreds.^{III} Denne *zikr*s store grad kan forstås gjennom at selv Herren gjør denne *zikr*.^{IV} I denne *zikr* har Han samlet både Sin guddommelighet og kjærlighet til profeten ﷺ. Det vil si at den troende erkjenner Herren som Herren over all verden og erklærer sin kjærlighet til Hans elskede Moḥammad ﷺ ved å sende velsignelser over profeten ﷺ.

Ẓikr i ḥadīth-samlingene

I den sekundære kilden av islam finnes det utallige eksempler som beviser og bekrefter *zikr*s overlegenhet og nytte. Vi ser litt på noen av dem, for å lære mer om *zikr*. Disse beretningene forklarer seg selv og det Koranen sier om *zikr*:

1. Den som utfører *zikr* av Herren, er som den som lever, og den som forsømmer den, er som den som er død. Det berettes etter vår mester Abō Mōsā ﷺ at han berettet: «Profeten ﷺ sa: 'Lignelsen om den som utfører *zikr* av Herren og den som ikke utfører *zikr* av Herren, er som den levende og døde.'»^V

^I Koranen 63:9.

^{II} Koranen 72:17.

^{III} Koranen 94:4.

^{IV} Koranen 33:56.

^V Moḥammad ibn Ismā‘īl al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb faḍl zikr Allāh ‘azza wa jall* (Beirut: Dār ṭauq an-najāh, 2001), 8:86#6407.

2. Å utføre *zikr* av Gud er mer overlegent enn å kjempe for Guds sak. Det berettes etter vår mester Abō Sa‘īd al-Khodrī رضي الله عنه at Guds sendebud صلى الله عليه وسلم ble spurt: «Hvilke tjenere vil ha mer overlegen grad hos Gud på oppstandelsens dag?» Hans Høyhet صلى الله عليه وسلم svarte: «De menn og kvinner som gjør rikelig *zikr* av Gud.» Jeg (Abō Sa‘īd al-Khodrī) spurte: «Kjære Guds sendebud, selv høyere enn den som kjemper for Guds sak?» Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم svarte: «Selv om han skulle hogge med sverdet mot de vantro og flergudsdyrkerne (fienden på den tiden) helt til det knekker og er farget i blod, fortsatt vil graden til de som utfører *zikr* av Gud, være høyere enn ham.»^I
3. Guds sendebud صلى الله عليه وسلم sa: «Det er ingen handling av Adams sønn som beskytter ham mot ilden mer enn *zikr* av Gud!»^{II}
4. Det berettes etter vår mester ‘Abdollāh ibn ‘Amr رضي الله عنه at han berettet: «Å utføre *zikr* om morgenen og aftenen er større enn å knekke sverdet for Guds sak og å sjenerøst avse eiendom.»^{III}
5. Vår mester ‘Abdollāh رضي الله عنه berettet: «Hvis en person tilbringer natten på hesteryggen kjempende for Guds sak, og en annen person tilbringer natten ved å resitere Guds bok, i sannhet er den som utfører *zikr* av Gud, den overlegne av disse to.»^{IV}
6. Mo‘āz ibn Anas al-Johanī رضي الله عنه gjenga etter sin far at han berettet: «Guds sendebud صلى الله عليه وسلم sa: 'Sannelig, tidebønnen, fastene og *zikr* er verdt syv hundre ganger mer enn å avse noe for Guds sak.»^V

^I Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Mosnad Abī Sa‘īd al-Khodrī radī Allāho ‘anh*, 18:248#11720.

Al-Arna’ōṭ klassifiserte denne beretningen som svak i redaksjon av imam Aḥmads *ḥadīth*-samling. Det er verdt å merke at dens beretterkjede har blitt kritisert, men det er flere skriftlærde (Abō Ya‘lā, at-Tirmizī, al-Baghawī, Ibn Rajab, Ibn Kathīr og al-Monzirī) som har inkludert den i sine verk.

^{II} Abō Bakr ibn Abī Shaybah al-‘Absī, *Al-Kitāb al-moṣannaḥ fil-aḥādīth wal-āthār: Fī thawāb zikr Allāh ‘azza wa jall* (Riyadh: Maktabah ar-roshd, 1988), 6:57#29452.

^{III} Al-‘Absī, *Al-Kitāb al-moṣannaḥ fil-aḥādīth wal-āthār: Fī thawāb zikr Allāh ‘azza wa jall*, 6:58#29456.

^{IV} Al-‘Absī, *Al-Kitāb al-moṣannaḥ fil-aḥādīth wal-āthār: Man qāla: «Qirā’ah al-Qor’ān afḍal mim mā siwāho»*, 6:134#30089.

^V Al-Ḥākim Moḥammad ibn ‘Abdillāh an-Nīsābōrī, *Al-Mostadrak ‘alā aṣ-ṣaḥīḥayn: Kitāb al-jihād* (Beirut: Dār al-kotob al-‘ilmiyyah, 1990), 2:88#2415.

Innledning

7. Det berettes etter vår mester Abō Sa‘īd al-Khodrī ؓ etter Guds sendebud ؓ at Hans Hellighet ؓ sa: «Utfør *zīkr* av Gud så rikelig at folk begynner å si: 'En besatt mann!」^I
8. Det berettes etter vår mester Ibn ‘Abbās ؓ at Guds sendebud sa: «Utfør *zīkr* av Gud på den måten at hyklerne sier: 'Dere gjør det for å vise dere fram.」^{II}
9. Det gjengis etter vår mester Ka‘b ؓ at han sa: «Profeten Moses spurte: 'Å, min Herre, er Du så nær at jeg kan hviske til Deg, eller er du på avstand, så jeg må rope til Deg?' Herren svarte: 'Å, Moses! Jeg sitter med den som kommer Meg i hu.」^{III}
10. Det berettes etter vår mester Abō Horayrah ؓ, etter profeten ؓ at Hans Hellighet ؓ sa: «Sannelig, Gud, den Allmechtige og den Majestetiske sier: 'Jeg er med Min tjener når han enn kommer Meg i hu og leppene hans beveger seg for å nevne Meg.」^{IV}
11. Det gjengis etter vår mester Ibn ‘Abbās ؓ at han berettet: «Profeten Moses spurte: 'Å, min Herre! Hvilke av Dine tjenere elsker du mest?' Herren svarte: 'Den som kommer Meg i hu og glemmer Meg ikke!」^V

^I Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Mosnad Abī Sa‘īd al-Khodrī raḍī Allāho ‘anh*, 18:212#11674.

Al-Arna’oṭ klassifiserte denne beretningen som svak. Det er verdt å vite at ifølge imam Aḥmads standpunkt er det tillatt å anvende svake beretninger med hensyn til det fortrinnlige, med mindre beretningen strider mot det som tydelig er autentisk, eller om den beretningen er forfalsket eller forlatt (ikke akseptert). En stor andel av de skriftlærde er enige i denne praksisen, men det er også en gruppe skriftlærde som er kritiske til denne metoden.

^{II} Ibn Kathīr, *Tafsīr al-Qor’ān al-‘aẓīm*, 6:432–433.

Denne beretningens beretterkjede har blitt kritisert av al-Haythamī i *Majma‘ az-zawā‘id wa manba‘ al-fawā‘id*. Beretningen er klassifisert som svak.

^{III} Al-‘Absī, *Al-Kitāb al-moṣannaf fil-aḥādīth wal-āthār: Kalām Mōsā an-nabī ‘alayhi as-salām*, 7:73#34287.

^{IV} Moḥammad ibn Yazīd al-Qazwīnī, *Sonan Ibn Mājah: Bāb fadl az-zīkr*, red. av Sho‘ayb ibn Moḥarram al-Arna’oṭ (Beirut: Dār ar-risālah al-‘ālamīyyah, 2009), 4:707#3792, beretningen er klassifisert som autentisk av al-Arna’oṭ.

^V Moḥammad ibn Jarīr aṭ-Ṭabarī, *Jāmi‘ al-bayān fī ta’wīl al-Qor’ān* (Beirut: Mo’assasah ar-risālah, 2000), 18:63.

12. Det gjengis etter vår mester Ibn ‘Abbās رضي الله عنه at han berettet: «En mann spurte: 'Kjære Guds sendebud, hvem er Guds hjertevenner?' Hans Hellighet رضي الله عنه svarte: 'Det er de som hvis man ser dem, så kommer man Gud i hu (minnes man om Gud).»^I
13. Det gjengis etter vår mester Sābiṭ رضي الله عنه, etter Profeten صلى الله عليه وسلم at Hans Høyhet رضي الله عنه sa: «Sannelig, huset der Gud ihukkommes, det huset skinner i sannhet for himmelens folk som stjerner skinner for jordens folk.»^{II}
14. Det berettes etter vår mester Abō Horayrah رضي الله عنه, etter profeten صلى الله عليه وسلم at Hans Høyhet رضي الله عنه sa: «Det er syv personer som Gud vil gi skygge til på den dagen da det ikke vil være noen skygge å få utenom Hans skygge: En rettferdig hersker, den unge som vokser opp i sin Herres tilbedelse (vokser opp med å tilbe Ham), en person hvis hjerte er knyttet til moskeene, to personer som elsker hverandre for Gud, de møter hverandre for den kjærligheten og går hver sin vei (etter møtet) for kjærligheten, en person som blir innbudt av en adelig og vakker kvinne, men han svarer: 'Jeg frykter Gud!', en person som avser i det skjulte i den grad at hans venstre hånd ikke vet hva hans høyre hånd avser, og en person som kommer Gud i hu i enshomhet (tilbaketrukket fra det verdslige) og tårene strømmer fra hans øyne.»^{III}
15. Det gjengis etter vår mester Mo‘āz ibn Anas رضي الله عنه, etter Guds sendebud صلى الله عليه وسلم at en mann spurte Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم: «Hvilken anstrengelse (for Guds sak) er størst med hensyn til belønning?» Hans Høyhet رضي الله عنه svarte: «Den anstrengelsen som innebærer mest ihukommelse av Gud – den Velsignedes og den aller mest Høytstående.» Han spurte: «Hvilke fastende personer er de største med hensyn til belønning?» Hans

^I ‘Alī ibn Abī Bakr ibn Solaymān al-Haythamī, *Majma‘ az-zawā‘id wa manba‘ al-fawā‘id: Bāb fil-baqā‘ allatī yazkoro Allāh ta‘ālā ‘alayhā* (Kairo: Maktabah al-qodsī, 1994), 10:78#16779.

^{II} Aḥmad ibn ‘Alī ibn Ḥajar al-‘Asqalānī, *Al-Iṣābah fī tamyīz aṣ-ṣaḥābah: Sābiṭ ibn Abī Ḥamīdah* (Beirut: Dār al-kotob al-‘ilmiyyah, 1995), 3:3#3039.

^{III} Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb man jalasa fil-masjid yantaḏir aṣ-ṣalāh wa faḍl al-masājid*, 1:133#660.

Innledning

Høyhet ﷺ svarte: «De som kommer Gud – den Velsignede og den aller mest Høytstående – mest i hu.» Etter det spurte han om tidebønnen, det pålagte bidraget, pilegrimsferden og almisser, og om alt dette svarte Guds sendebud: «Der Gud – den Velsignede og den aller mest Høytstående – kommes mest i hu.» Vår mester Abō Bakr ﷺ sa til vår mester ‘Omar ﷺ: «Å, Ḥafs’ far! De som kommer Gud i hu, har stukket av med alt det gode (den største belønningen).» Guds sendebud ﷺ sa: «Uten tvil!»^I

16. Det berettes etter vår mester Abō Horayrah ﷺ, etter profeten ﷺ at Hans Høyhet ﷺ sa: «Hvis et folk sitter i en samling og kommer ikke Gud, den Allmektige og den Majestetiske i hu der og heller ikke sender de velsignelser over profeten ﷺ, vil den samlingen være noe de vil angre på på oppstandelsens dag, selv om de skulle tre inn i paradiset takket være deres belønning (for andre handlinger, men de vil angre på det de har gått glipp av).»^{II}
17. Det berettes etter vår mester Abō Horayrah ﷺ, etter Guds sendebud ﷺ at Hans Høyhet ﷺ sa: «Den som setter seg på en sitteplass, men kommer ikke Gud i hu der, blir det til et tap for ham bestemt av Gud. Den som legger seg på et hvilested, men kommer ikke Gud i hu der, blir det til et tap for ham bestemt av Gud.»^{III}
18. Det gjengis etter vår mester Abō ad-Dardā’ ﷺ at han sa: «Sannelig, enhver ting har noe som får den til å skinne, og det

^I Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Hadīth Mo‘āz ibn Anas al-Johanī*, 24:380–381#15614, al-Arna’ōṭ klassifiserte denne beretningens beretterkjede som svak.

^{II} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Mosnad Abī Horayrah raḍī Allāho ‘anh*, 16:43#9965, al-Arna’ōṭ klassifiserte denne beretningens beretterkjede som autentisk.

^{III} Solaymān ibn al-Ash‘ath as-Sijistānī. *Sonan Abī Dāwōd: Bāb karāhiyah an yaqōm ar-rajol min majlisihi wa lā yazkor Allāh ‘azza wa jall*, red. av Sho‘ayb ibn Moḥarrām al-Arna’ōṭ (Beirut: Dār ar-risālah al-‘ālamīyah, 2009), 7:222#4856, beretningen er klassifisert som autentisk av al-Arna’ōṭ.

Å utføre *zikr* høyløst – mellom kjetteri og tradisjon

som får hjertet til å skinne, er ihukommelse av Gud, den Allmektige og den Majestetiske.»^I

Raqṣ (الرَّقص – åndelig ekstatisk dans)

En av formene for *zikr* blant *ṣūfiyyah* (صوفية)^{II} er *raqṣ*^{III}. Fra et nøytralt perspektiv er det viktig å oppklare at de som ikke utfører denne formen for *zikr*, forbyr den og er imot den. Det er en stor gruppe skriftlærde som tilhører den siden som ikke er tilhengere av denne formen for *zikr*. Men det er også en stor gruppe som er tilhengere av denne formen for *zikr*, og de anser den som tillatt. Det er uenighet blant de skriftlærde, noe man mer eller mindre finner i alle former for diskusjoner. Det er både sunt og tillatt å være uenig. Målet med å presentere *raqṣ* her er ikke å gå så dypt inn i diskusjonen om hvorfor det erklæres forbudt, eller hvem som er imot det. For *raqṣ* er ikke en *farḍ/wājib* (فرض/واجب – påbudt/pålagt) handling, og faller derfor – ifølge de skriftlærde som tillater det – under kategorien *mobāḥ* (مباح – tillatt).

De som forbyr *raqṣ*

De som forbyr *raqṣ*, framlegger argumenter imot og legger vekt på at det er *bid‘ah* (بدعة – en kjettersk handling). Det framheves at det er ikke en del av islam, men heller en oppfunnet handling at man tilber

^I Aḥmad ibn al-Ḥosayn al-Bayhaqī, *Sho‘ab al-īmān: Faṣl fī idāmah zikr Allāh ‘azza wa jall*, red. av Mokhtār Aḥmad an-Nadwī og ‘Abd-ol-‘Alī ‘Abd-ol-Ḥamīd Ḥamīd (Riyadh: Maktabah ar-roshd lin-nashr wat-tauzī‘, 2003), 2:63#520, beretningen har en svak beretterkjede.

^{II} *Ṣūfiyyah* er flertall av *ṣūfi* (صوفي). Det skrives «sufi» på norsk etter engelsk transkribering. For å lære mer om ordet *ṣūfi* anbefales boken *Al-Iḥsān* (Abo Mahi Yasir Hussain, *Al-Iḥsān (Åndelig fullkommenhet)* (Oslo: Noor 92 Publications, 2011), 20–22).

^{III} *Raqṣ* betyr egentlig å bevege seg rolig, en lett/rolig galopp/gangart hos kamel (eller andre firebente dyr), når drikken bruser/bobler eller skummet hever seg, en luftspeiling som beveger seg rolig i lysskinn. En betydning er også lek og spill. Aḥmad ibn Fāris ar-Rāzī, *Mo‘jam maqāyīs al-loḡhah* (Beirut: Dār al-fikr, 1979), 2:428–429.

I moderne tid har ordet fått en ensidig betydning med tanke på dans og mere seg, enda *raqṣ* i *ṣūfi*-tradisjon er langt ifra det.

Innledning

Gud ved den, men i virkeligheten har den ingenting med gudstilbedelse å gjøre. De fordømmer *raqs*-tradisjonen ved å vise til at man hopper, klapper og gjør visse bevegelser. Et vers fra Koranen brukes som bevis: «Deres tilbedelse ved huset (Ka‘bah) var kun å plystre og klappe, derfor skal dere smake på pinen, for dere viste vantro.»^I Spørsmålet som de anser som det mest vektige, er: «Gjorde profeten ﷺ eller følgesvennene noen gang slike meningsløse handlinger?» Det påpekes også at disse handlingene ikke styrker ydmykhet og ærefrykt overfor Gud.

Noen Ḥanafī-skriftlærde diskuterer *ṣōfī*-ene kjent som *darwīsh* (درویش)^{II}. De er tydelige på at en slik person er ikke vantro, men mer én som er frisinnet i den forstand at vedkommende ikke holder seg innenfor lovens grenser og kan blande inn nye handlinger, noe som anses som en form for kjetteri. Det anses som å gjøre noe forbudt til tillatt. Disse Ḥanafī-skriftlærde er kritiske til fenomenet *raqs*. De kaller det en form for å vise seg fram og hovmodighet ved bevegelser som å bøye seg og hoppe. Det refereres til al-Qorṭobī at det er konsensus blant de skriftlærde om at *raqs* er forbudt. Det legges også til et standpunkt til de skriftlærde som mener at *raqs* tillattes under visse omstendigheter, og blant dem er oppriktig *zikr*.^{III}

Ibn Taymiyyah stilte seg kritisk til *raqs* ved å kommentere at verken Gud eller profeten ﷺ har befalt denne handlingen. Han viser også til at ingen av imamene har befalt det heller. Han siterer to vers fra Koranen som begge omtaler den gudfryktiges gange: «Omfavn måtehold i din gange [...]»^{IV} og «Den mest Barmhjertiges tjenere er de som går varsomt på jorden [...]»^V. Ibn Taymiyyah tolker dette som indre fred og verdighet (beherskelse). Han påpeker at muslimenes form for tilbedelse er de måtene som profeten ﷺ har lært dem, slik

^I Koranen 8:35.

^{II} Ordet stammer opprinnelig fra persisk, og betyr tigger eller den som går fra dør til dør. En dypere forståelse av termen er den som lever av å tigge om (søke) Herrens nåde og vandrer rundt for å spre Herrens navn. Utenom det innebærer termen betydningene en asketisk person som forsaker alt det verdslige, en munk, den som lever fattig, forsaker verden (lever ensomt langt borte fra alt og alle).

^{III} Moḥammad Amīn ibn ‘Omar ibn ‘Ābidīn ash-Shāmī, *Radd al-moḥtār ‘alā ad-dorr al-mokhtār* (Beirut: Dār al-fikr: 1992), 4:259.

^{IV} Koranen 31:19.

^V Koranen 25:63.

som å bøye seg og knele med ansiktet ned for Gud og resitere Koranen under tidebønnen, for det er den måten som bringer indre fred.¹

Beretningen gjengitt gjennom al-Wāqidī

De skriftlærde som er imot *raqs*, kritiserer argumentene til de som er for *raqs*. De legger også vekt på at det er tydelig at hvis beretningen som al-Bayhaqī gjenga blir autentisert, finner man tillatelse til å hoppe/hinke i gledens stund, men ikke en lov som tillater tilbedelse ved *raqs* under *zīkr*. Beretningen handler om den gang profeten ﷺ dro sammen med sine følgesvenner for å utføre 'omrah (عمرة – å besøke det hellige huset). Da profeten ﷺ var på vei ut fra Mekka, fulgte Hans Hellighets ﷺ farbror Ḥamzahs ﷺ datter etter. Vår velynder 'Alī ﷺ tok henne med seg. Etterpå oppstod det en sak mellom våre mestre 'Alī, Zayd og Ja'far ﷺ om hvem som skulle være hennes formynder, for alle tre hevdet å være hennes nærmeste slektning. Vår mester Ja'far ﷺ fikk medhold i saken, for han var gift med hennes mors søster. Hans Nåde ﷺ begrunnet det med at en mors søster er som en mor. Videre sa profeten ﷺ til vår velynder 'Alī ﷺ: «Du er fra meg, og jeg fra deg!» Til vår mester Ja'far ﷺ ble det sagt: «Du er lik meg i skapning og moral.» Vår mester Zayd ﷺ fikk høre ordene: «Du er vår bror og i vår varetekt (min adoptivsonn vokst opp i mitt formynderskap).»^{II} Her slutter beretningen som al-Bokhārī har gjengitt i sin *ḥadīth*-samling.

Al-Bayhaqī gjengir den samme beretningen, men så gjengir han en beretning som opplyser noen flere detaljer om samme hendelse. I denne beretningens beretterkjede finnes al-Wāqidī. Al-Wāqidī er en velkjent historiker, særskilt innenfor profetens ﷺ biografi og hærferd. Han har blitt erklært som avvist og upålitelig av Moslim og an-Nasā'ī. Men andre har lovprist ham, slik som al-Khaṭīb, for han mente at hans nedtegnelser (skriftruller) var av de fremste i biografi, hærferd og rettslære, og at han var en sjenerøs person kjent for sin raushet. Al-Jomaḥī erklærte ham som sin tids skriftlærd.

^I Aḥmad ibn 'Abd-il-Ḥalīm ibn Taymiyyah al-Ḥarrānī, *Majmō' al-fatāwā* (Medina: Mojamma' al-malik Fahd li-ṭibā'ah al-moṣṣḥaf ash-sharīf, 1995), 11:599.

^{II} Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb 'omrah al-qaḍā'*, 5:141#4251.

Ibrāhīm al-Ḥarbī la til at al-Wāqidī var den som visste mest om islam blant folket (på den tiden), og at han ikke var en uvitende person. Mōsā ibn Hārōn presiserte: «Jeg hørte Moṣ‘ab az-Zobayrī nevne al-Wāqidī. Han sa: 'Ved Gud, jeg har aldri sett noen lik ham!'» Ad-Darāwardī kalte ham muslimenes leder i *ḥadīth*. Mange flere skriftlærde har priset ham og erklært ham som pålitelig og troverdig gjengiver. Men han ble også kritisert av *ḥadīth*-lærde. Abō Dāwōd as-Sijistānī kommenterte at han hadde fått høre at al-Wāqidī gjenga 30 000 enkeltberetninger^I. Ibn Ma‘īn mente 20 000 enkeltberetninger ble gjengitt av ham. Det ble referert til ash-Shāfi‘ī av Yonos ibn ‘Abd-il-A‘lā: «Nedtegnelsene til al-Wāqidī inneholder løgn.» Aḥmad ibn Ḥanbal erklærte al-Wāqidī for en stor løgner. Al-Bokhārī klargjorde: «Jeg har ikke én eneste bokstav etter al-Wāqidī [...]» Det er også mange andre som har kritisert ham, men lagt mest vekt på hans beretninger innenfor *ḥadīth*.^{II}

Vi ser at mange skriftlærde har priset ham, men de mer kjente skriftlærde har kritisert ham.

Etter å ha nevnt både kritikken og anerkjennelsen konkluderte az-Žahabī med at det er et etablert faktum at al-Wāqidī er en svak beretter av *ḥadīth*, men at det er behov for ham i beretninger vedrørende hærferd og historie. For der inkluderes hans muntlige overleveringer uten at det protesteres imot. Når det gjelder det obligatoriske, er det ikke passende at han blir nevnt. For der er det de seks mest autentiske *ḥadīth*-bøkene som gjelder. I Aḥmads *Mosnad* og de skriftlærde som generelt har compilert verk som diskuterer lover og regler, kan man se at de til tider tillater å ekserpere (plukke ut for å ta med) gjengivelser etter folk som er erklært som svake gjengivere, faktisk til og med folk som har blitt avvist med hensyn til faget. Med det for øye gjør ikke de skriftlærde noe forskjell for al-Wāqidī. Az-Žahabī fortsatte at i lys av dette argumentets vekt, er al-Wāqidī ifølge

^I Beretninger erklært som *gharīb* (غريب). Det vil si en beretning som har blitt berettet gjennom én beretterkjede, altså berettet én av følgesvennene den beretningen, og én person berettet etter den følgesvennen, og slik fortsetter beretterkjeden. Men det finnes også en annen form, der flere kan berette etter den som beretter etter en følgesvenn.

^{II} Moḥammad ibn Aḥmad ibn ‘Othmān az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā*, red. av Sho‘ayb ibn Moḥarrām al-Arna‘ōt, 3. utg. (Beirut: Mo‘assasah ar-risālah, 1985), 9:454–463.

ham – til tross for hans svakhet – en man kan nedtegne beretninger og gjengi etter, for az-Žahabī beskylder ikke ham for oppdikt. Utsagnet til dem som anser ham som avvist eller en ugyldig beretter, innebærer ubetenksomhet fra noen hold, for det er som om de ikke overveier at al-Wāqidī ble erklært pålitelig av flere skriftlærde.^I

Vi ser at az-Žahabī gir uttrykk for tillit til al-Wāqidī når det gjelder hærferd og historie. Det er mange skriftlærde som gjengir etter ham i de to sistnevnte fagområdene. De er fullstendig klar over at det finnes *ḥadīth*-lærde som har erklært ham for en oppdikter og stor løgner. Men i dette tilfellet velger de å se bort fra hva og hvem han er.

Ordene som kommer videre i beretningen som al-Bayhaqī har compilert, er at etter at vår mester Ja‘far fikk hennes formynderskap, reiste han seg og hinket (en form for ekstatisk dans) rundt profeten . Hans Høyhet spurte ham: «Hva er dette for noe, å, Ja‘far?» Han svarte: «Kjære Guds sendebud, når Negus gjorde noen tilfreds, stod vedkommende opp og hinket rundt ham.»^{II}

Beretningen gjengitt gjennom Hānī’ ibn Hānī’

En annen beretning som blir framsatt som et bevis, blir avvist, for den er gjengitt etter Hānī’ ibn Hānī’ al-Hamdānī al-Kōfī. *Ḥadīth*-lærde som Aḥmad,^{III} al-Maqdisī,^{IV} al-Bayhaqī^V og al-Bazzār^{VI} er blant dem som har inkludert denne beretningen i sine *ḥadīth*-samlinger.

Al-Arna’ōṭ klassifiserte beretning 2:213#857 i redaksjon av Aḥmads *Mosnad* som svak og kommenterte vedrørende Hānī’ ibn Hānī’ og definerte ordet «å hinke av glede» i beretningen som avvist og fremmed. Han opplyser under en annen beretning (2:159#769) i

^I Az-Žahabī, *Siyar a‘lām an-nobalā’*, 9:469.

^{II} Aḥmad ibn al-Ḥosayn al-Bayhaqī, *Dalā’il an-nobowwah* (Beirut: Dār al-kotob al-‘ilmiyyah, 1988), 4:339.

^{III} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Hanbal: Mosnad ‘Alī ibn Abī Ṭālib raḍī Allāho ‘anh*, 2:213–214#857, *Mosnad ‘Abdillāh ibn al-‘Abbās ibn ‘Abd al-Moṭṭalib ‘an an-nabī ṣallā Allāho ‘alayhi wa sallam*, 3:480#2040.

^{IV} Moḥammad ibn ‘Abd-il-Wāḥid al-Maqdisī, *Al-Aḥādīth al-mokhtārah* (Beirut: Dār Khaḍīr liṭ-ṭabā‘ah wan-nashr wat-tauzī‘, 2000), 2:392#778.

^V Aḥmad ibn al-Ḥosayn al-Bayhaqī, *As-Sonan al-kobrā: Bāb al-khālah aḥaqq bil-ḥadānah min al-‘aṣabah* (Beirut: Dār al-kotob al-‘ilmiyyah, 2003), 8:9#15770, *Bāb man rakhkhaṣa fī ar-raḡṣ izā lam yakon fīh takassor wa takhannoth*, 10:382#21027.

^{VI} Aḥmad ibn ‘Amr ibn ‘Abd-il-Khāliq al-Bazzār, *Mosnad al-Bazzār* (Medina: Maktabah al-‘olōm al-ḥokm, 2009), 2:316#744.

Innledning

redaksjon av den samme *ḥadīth*-samlingen at en rekke *ḥadīth*-lærde som compilerte *sonan*-samlinger^I, fant ikke noe i veien med Hāni' ibn Hāni', slik som an-Nasā'ī. Ibn Ḥibbān anså ham som en troverdig gjengiver. Mens Ibn Sa'd i *aṭ-Ṭabaqah al-ōlā* kritiserte ham for å ha sluttet seg til *shī'ah*-trosretningen. Skriftlærde som ash-Shāfi'ī og Ibn Ḥajar al-'Asqalānī anså ham som ukjent, førstnevnte presiserte også at de skriftlærde ikke refererte til hans gjengivelser på grunn av uvitenheten om hans tilstand. Videre opplyser al-Arna'ōṭ at al-Bokhārī gjenga etter ham i *Al-Adab al-mofrad*, og andre som al-Bazzār, Ibn Ḥibbān, aṭ-Ṭabarānī, al-Ḥākīm og al-Bayhaqī.^{II}

Al-Arna'ōṭ har klassifisert den andre beretningen (3:480#2040) som autentisk basert på andre beretninger, men presiserte at denne beretningens beretterkjede er svak. Beretningen slutter der pikens formynderskap ble gitt til hennes mors søster.^{III}

I beretningen er det at vår velynder 'Alī عليه السلام opplyser at han møtte opp hos Guds sendebud صلى الله عليه وسلم. Våre mestre 'Alī, Zayd og Ja'far عليه السلام var til stede. Profeten صلى الله عليه وسلم sa til vår mester Zayd عليه السلام: «Du er i min varetakt (min adoptivsønn vokst opp i mitt formynderskap).» Han reiste seg og hinket (ekstatisk dans). Profeten صلى الله عليه وسلم sa til vår mester Ja'far عليه السلام: «Du er lik meg i skapning og moral.» Han hinket bak vår mester Zayd عليه السلام. Profeten صلى الله عليه وسلم sa til vår velynder 'Alī عليه السلام: «Du er fra meg, og jeg fra deg!» Så begynte han å hinke bak vår mester Ja'far عليه السلام.^{IV}

Shākir klassifiserte denne beretningen etter vår velynder 'Alī عليه السلام som ble gjengitt gjennom Hāni' ibn Hāni', at dens beretterkjede er autentisk.^V

^I Det vil si samlinger som er bygd opp på kapitler og kategorier som vedrører *fiqh* (الفقه – rettslære) i islam. I slike samlinger begrenser ikke en kompilator seg til kun autentiske beretninger.

^{II} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal*, 2:159#769.

^{III} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal*, 3:480#2040.

^{IV} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Mosnad 'Alī ibn Abī Ṭālib raḍī Allāho 'anh*, 2:213–214#857.

^V Aḥmad ibn Moḥammad ibn Ḥanbal ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Wa min mosnad 'Alī ibn Abī Ṭālib raḍī Allāho 'anh*, red. av Aḥmad Moḥammad Shākir (Kairo: Dār al-ḥadīth, 1995), 1:537#857.

Al-Bayhaqī kommenterte denne beretningen: «Hāni’ ibn Hāni’ er ikke veldig kjent. Hvis dette er autentisk, er det et bevis på tillatelse til å utføre *hajl* (الحجل – ekstatisk dans). Det er å løfte ett bein og hinke på det andre av glede. *Raqṣ*, som ligner det, blir lik den med hensyn til tillatelse, og Gud vet best.»^I

At-Tirmizī klassifiserte en beretning etter vår velynder ‘Alī , berettet gjennom Hāni’ ibn Hāni’ som *ḥasan ṣaḥīḥ* (حسن صحيح – en god og autentisk beretning).^{II} Denne terminologien til at-Tirmizī har blitt tolket forskjellig av de *ḥadīth*-lærde. Noen av tolkningene til de *ḥadīth*-lærde er at det er en beretning som er berettet gjennom én god beretterkjede og én autentisk beretterkjede, eller at det er en uenighet blant de *ḥadīth*-lærde om det er en god eller autentisk beretning, eller at beretningen har en høyere grad enn god, men lavere enn autentisk. I alle fall klassifiserte al-Albānī den beretningen som ble inkludert av at-Tirmizī i hans *ḥadīth*-samling, som autentisk.^{III} Beretningen handler ikke om det samme, men målet er å bevise at Hāni’ ibn Hāni’ var i beretningens beretterkjede. To nesten identiske beretninger ble inkludert av Ibn Mājah i hans *ḥadīth*-samling, og al-Arna’ōṭ klassifiserte hver av dem som god^{IV}, mens al-Albānī klassifiserte dem som autentiske.^V Her var også Hāni’ ibn Hāni’ i beretterkjeden.

De som er imot *raqṣ*, legger til at det var ingen form for *zikr* i beretningen, derfor kan ikke ekstatisk handle om *zikr*, men bare og bare ved glede.

^I Al-Bayhaqī, *As-Sonan al-kobrā: Bāb man rakkhāṣa fī ar-raqṣ izā lam yakon fih takassor wa takhannoth*, 10:382#21027.

^{II} Moḥammad ibn ‘Isā at-Tirmizī, *Sonan at-Tirmizī: Bāb manāqib ‘Ammār ibn Yāsir wa konyatoho Abō al-Yaqzān raḍī Allāho ‘anh*, 2. utg. (Kairo: Sharikah maktabah wa maṭba‘ah Moṣṭafā al-Bābī al-Ḥalabī, 1975), 5:668#3798.

^{III} Moḥammad Nāṣir-od-dīn al-Albānī, *Saḥīḥ sonan at-Tirmizī* (Riyadh: Maktabah al-ma‘ārif lin-nashr wat-tauzī‘, 1998), 3:543#3798.

^{IV} Al-Qazwīnī, *Sonan Ibn Mājah: Faḍl ‘Ammār ibn Yāsir*, 1:103#146, 147.

^V Moḥammad Nāṣir-od-dīn Al-Albānī, *Saḥīḥ sonan Ibn Mājah* (Riyadh: Maktabah al-ma‘ārif lin-nashr wat-tauzī‘, 1997), 1:65#119 (145), 120 (146).

Abessiniernes lek

Det berettes etter vår mor ‘Ā’ishah ﷺ: «En gang dekket profeten ﷺ meg mens jeg så på abessinierne^I da de holdt på med lek i moskeen. ‘Omar kjeftet på dem, men profeten ﷺ sa: 'La dem være! Dere er trygge, (bare fortsett,) å, Arfidahs barn (abessiniere)!'»^{II}

Det berettes etter vår mor ‘Ā’ishah ﷺ: «En gang dekket profeten ﷺ meg med sin kappe mens jeg så på abessinierne drive med lek i moskeen, til jeg syntes det var nok. Ut ifra denne hendelsen, kan dere utlede hvor lenge en ung jente som liker å se lek, ser på det.»^{III}

Det berettes etter vår mor ‘Ā’ishah ﷺ at vår mester Abō Bakr ﷺ kom inn til henne mens det var to unge jenter hos henne, og dette var under Mīnā-dagene. De sang og slo på en flat håndtromme, og Guds sendebud ﷺ lå der med et klesplagg over seg. Vår mester Abō Bakr ﷺ kjeftet på dem. Guds sendebud ﷺ fjernet plagget fra ansiktet og sa: «La dem være, å, Abō Bakr. Det er jo høytidsdager (‘īd-dager).»^{IV}

Denne hendelsen har også kommet som en samlet hendelse, der det berettes etter vår mor ‘Ā’ishah ﷺ at Guds sendebud ﷺ kom inn til henne. Det satt to unge jenter hos henne som sang om Bo‘āth (krigsdager mellom stammene Khazraj og Aus i Yathrib). Hans Hellighet ﷺ la seg på soveplassen og dekket til ansiktet. Da kom hennes far Abō Bakr ﷺ inn, og han kjeftet på henne: «Satans instrumenter i Guds sendebuds tilstedeværelse?!» Guds sendebud vendte seg mot ham og sa: «La dem være!» Men da Hans Høyhet ﷺ ikke fulgte med, gjorde de troendes mor ‘Ā’ishah ﷺ tegn med øynene til de to unge jentene, og de gikk ut. Det var høytidsdag, og afrikanerne (abessinierne) drev med lek med lærskjold og spyd. Hans

^I En eldre betegnelse for etiopierne.

^{II} Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb izā fātaho al-‘īd yoṣallī rak‘atayn wa kaẓālik an-nisā’ wa man kāna fil-boyōt wal-qorā*, 2:23#988, *Bāb qiṣṣah al-ḥabash wa qaul an-nabī ṣallā Allāho ‘alayhi wa sallam: «Yā Banī Arfidah!»*, 4:185#3530.

^{III} Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb naẓar al-mar‘ah ilā al-ḥabash wa naḥwihim min ghayr ribah*, 7:38#5236.

^{IV} Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb izā fātaho al-‘īd yoṣallī rak‘atayn wa kaẓālik an-nisā’ wa man kāna fil-boyōt wal-qorā*, 2:23#987; An-Nīsābōrī, *Al-Mosnad aṣ-ṣaḥīḥ: Bāb ar-rokḥṣah fil-la‘ib allazī lā ma‘ṣiyah fih fī ayyām al-‘īd*, 2:608#17.

Høyhet ﷺ spurte henne: «Vil du se?» Hun svarte: «Ja!» Profeten ﷺ stilte seg foran henne. Hun hadde kinnet sitt inntil profetens ﷺ kinn. Profeten ﷺ sa: «Fortsett, Arfidahs barn!» Da hun syntes det var nok, ba profeten ﷺ henne om å gå.^I

Et par punkter som er verdt å merke seg her, er at abessiniernes lek fant sted i profetens ﷺ moské. Jentenes sang og slag på den flate håndtrommen skjedde rett overfor Hans Høyhet ﷺ i Hans Høyhets ﷺ værelse. Både abessinierne og jentene fikk lov til å fortsette.

De som er for *raqs* og tillater instrumenter under det, bruker disse beretningene som bevis. De som protesterer, refererer til blant andre Ibn Hajar al-‘Asqalānī. Han kommenterte at Arfidah var navnet til en av stamfedrene til abessinierne, derfor ble de kalt det i beretningen. Videre nevner han at det er noen blant *ṣūfiyyah* som bruker denne beretningen for å vise til at *raqs* og å høre på musikkinstrumenter for å underholde seg, er lovlig. Men ifølge al-‘Asqalānī har flertallet ansett det som klanderverdig og stilt seg kritisk til det basert på begge handlingenes formål. Abessiniernes lek med våpnene var en form for våpenøvelse, dermed kan ikke det stilles som et argument for *raqs* for å underholde.^{II}

Deres urokkelige standpunkt er at *raqs* er en kjettersk og nyoppdiktet handling. *Raqs* gir ingen logisk mening med hensyn til troen, og den ble ikke praktisert av noen av de tidligere skriftlærde og imamer.

De som tillater *raqs*

Det berettes etter vår mester Anas ﷺ: «Abessinierne danset og trikset (med våpnene) overfor Guds sendebud ﷺ. De danset og framsa (på sitt språk): 'Moḥammad er en rettskaffen tjener (av Gud)!' Guds sendebud ﷺ spurte: 'Hva sier de?' Følgesvennene svarte: 'De sier: «Moḥammad er en rettskaffen tjener (av Gud)!»» Al-Arna’oṭ klassifiserte denne beretningens beretterkjede som autentisk basert på

^I Al-Bokhārī, *Ṣaḥīḥ al-Bokhārī: Bāb ad-daraq*, 4:39#2906, #2907; An-Nīsābōrī, *Al-Mosnad aṣ-ṣaḥīḥ: Bāb ar-rokḥṣah fil-la’ib allazī lā ma’ṣiyah fih fi ayyām al-’īd*, 2:609#19.

^{II} Aḥmad ibn ‘Alī ibn Hajar al-‘Asqalānī, *Fath al-Bārī sharḥ ṣaḥīḥ al-Bokhārī* (Beirut: Dār al-ma’rifah, 1959), 6:553.

Innledning

Moslams krav. Han refererte også til at Ibn Ḥibbān har gjengitt denne beretningen.^I

Denne beretningen inneholder to ord som er svært interessante å forstå: *yazfinōn* (يزفنون) og *yarqoṣōn* (يرقصون). I utgangspunktet innebærer begge samme betydning og blir ansett som synonymer til hverandre. Betydningen er «å danse».^{II} Etter å ha lest de andre beretningene om abessinierne forstår man at de danset i ekstase og trikket med våpnene og lovsang profeten ﷺ. Beretningen vil bli kombinert med den samme hendelsen som vi har lest om tidligere, at dette fant sted i profetens ﷺ moské på en høytidsdag. Vi har også lest motargumentet om at ekstatisk dans kun vil være ved glede, fordi det ikke var noen *zikr* nevnt i den hendelsen, men i den sistnevnte beretningen finner vi det tydelig nevnt, der abessinierne lovsynger profeten ﷺ. Det vil si at *raqs* og *zikr* kan utføres samtidig.

Shākir klassifiserte beretningen etter vår velynder ‘Alī ﷺ som ble gjengitt gjennom Hāni’ ibn Hāni’, at dens beretterkjede er autentisk. Det er den samme beretningen, der følgesvennene ‘Alī, Zayd og Ja‘far ﷺ danset ekstatisk rundt profeten ﷺ.^{III}

Al-Ghazālī viet et helt kapittel i sitt mesterverk *Ihyā’ ‘olōm ad-dīn* vedrørende etikette under det å høre på lovprisning og lovsang om Gud og profeten ﷺ med instrumenter (flat håndtromme) og det å oppleve ekstase. Han forklarer hvordan Herren tenner kjærlighetens flamme i Sine hjertevenners hjerte og slavebinder deres sjel med en brennende iver etter å møte og se Ham. Han framhevet at å høre på denne lovprisningen og lovsangen fører til ekstase i en persons indre. Denne ekstasen fører igjen til bevegelser av kroppen, som er kjent ved navnet *raqs*. Al-Ghazālī legger ikke skjul på at mange store imamer forbød det å høre noen synge generelt, mens noen av dem anså det som mislikt. På den andre siden legger han også vekt på at det var flere følgesvenner og deres elever som hørte på lovprisning og lovsang med instrumenter (flat håndtromme). Etter det rettet han sin konsentrasjon mot *raqs*. Han viste til de beretningene – både

^I Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Mosnad Anas ibn Mālik raḍī Allāho ‘anh*, 20:17#12540.

^{II} Al-Ifriqī, *Lisān-ol-‘Arab*, 13:197.

^{III} Ash-Shaybānī, *Mosnad al-imām Aḥmad ibn Ḥanbal: Wa min mosnad ‘Alī ibn Abī Ṭālib raḍī Allāho ‘anh*, 1:537#857.

autentiske og svake – som vi allerede har diskutert. Ved dem argumenterte han for *raqs*. Etter å ha ført en lang diskusjon med argumentene konkluderte han basert på de samme beretningene at disse tekstene er bevis på at å synge og drive med lek ikke er forbudt. Han framla noen vektige punkter:

- Abessinierne drev med både ekstatisk dans og lek.
- Det hendte i profetens ﷺ moské.
- Hans Hellighet ﷺ oppmuntret abessinierne til å fortsette.
- Profeten ﷺ nektet våre mestre ‘Omar og Abō Bakr ﷺ i å stanse dem som sang eller danset av glede, for det var høytidsdag. Det vil si at det er en tid for glede og behag, og disse handlingene utføres basert på glede og er årsak til glede.
- Profeten ﷺ både så og hørte på dette lenge.

Al-Ghazālīs standpunkt er at av dette lærer man at det er tillatt å høre på noen synge, utføre *raqs*, å slå på flat håndtromme og å drive med lek med skjold og spyd.^I

An-Nawawī anså ikke *raqs* som ulovlig så lenge det ikke inneholdt måten tvekjønnede og feminine menn beveget seg på.^{II}

As-Soyōṭī ga sitt samtykke til å utføre *raqs* under *zikr*.

Problemstillingen han besvarer, er hvis en gruppe av *ṣōfiyyah* samler seg i en *zikr*-forsamling, og en person stiller seg opp og gjør *zikr*, og vedkommende fortsetter å gjøre den handlingen, bør han bli stanset, eller har han lov til å gjøre det. As-Soyōṭīs sakkyndige uttalelse var at en slik person kan ikke nektes. Han refererte til andre skriftlærde og beskrev at tilstanden til den som utfører denne formen for *zikr*, er overveldet av *zikrs* ekstase, mens den som ikke utfører denne formen, er berøvet for en slik opplevelse. As-Soyōṭī la til sin personlige mening ved å stille spørsmålet om hvordan det kunne være mulig å nekte noen å utføre *zikr* stående. Når Gud selv sier: «De som kommer Gud i hu stående, sittende og liggende [...]»^{III} De troendes mor ‘Ā’ishah ﷺ sa at profeten ﷺ kom Gud i hu til enhver tid. As-Soyōṭī fortsatte og klargjorde at hvis denne stående stillingen under *zikr*

^I Moḥammad ibn Moḥammad al-Ghazālī, *Iḥyā’ ‘olōm ad-dīn* (Beirut, Dār al-ma’rifah, uten dato), 2:268–279.

^{II} Yaḥyá ibn Sharaf an-Nawawī, *Minḥāj aṭ-ṭālibīn wa ‘omdah al-moftīn fil-fiqh* (Beirut: Dār al-fikr, 2005), 345.

^{III} Koranen 3:191.

Innledning

skulle kombineres med *raqs*, kan ikke en slik person nektes eller klandres. Han refererte til beretningen om vår mester Ja‘far عليه السلام da han danset ekstatisk rundt profeten صلى الله عليه وسلم. As-Soyōfī tolket det som å komme i ekstase av ordene til Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم: «Du er lik meg i skapning og moral.» Han erklærte det som roten til *raqs* som *ṣōfiyyah* utfører, for profeten صلى الله عليه وسلم nektet ikke ham å gjøre det han gjorde under ekstase.^I

De som tillater *raqs* som en form av *zīkr*, argumenterer ved å også referere til al-Haytamī, for han kommenterte etter at han ble spurt om *ṣōfiyyahs* *raqs*. Han presiserte at denne tradisjonen har rot i beretningen om vår mester Ja‘far عليه السلام, der han danset av glede rundt profeten صلى الله عليه وسلم, og Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم forbød det ikke. Dette gjorde han fordi han opplevde en ekstase og herlighet på grunn av det profeten صلى الله عليه وسلم sa til ham: «Du er lik meg i skapning og moral.»^{II}

Vi ser at de skriftlærde belyste en følelse av ekstase og herlighet. Derfor kan ikke spørsmålet til de som kritiserer godtas, når de spør om når og hvor, for de skriftlærde har påpekt dette gjennom både Koranen og *ḥadīth*-litteraturen. Koranen har et vers som lyder: «[...] skriften sender et hårreisende skjelv i dem som frykter Herren sin. Etter det blir huden og hjertet deres myke for å komme Gud i hu.»^{III} En beretning etter vår mester Abō Horayrah رضي الله عنه opplyser at profeten صلى الله عليه وسلم var på en vei som førte til Mekka. Profeten صلى الله عليه وسلم og følgesvennene gikk forbi fjellet Jomdān. Hans Hellighet صلى الله عليه وسلم sa: «Fortsett videre, dette er Jomdān, de solitære overgår alle.» Følgesvennene spurte: «Hvem er de solitære, kjære Guds sendebud?» Hans Høyhet صلى الله عليه وسلم svarte: «De menn og kvinner som kommer Gud i hu rikelig.» An-Nawawī forklarte at disse solitære er de som lever avsides og for seg selv, og tilbringer sin tid ved å kun komme Gud i hu. En annen forklaring som han nevner om de solitære, er de som blir beveget av å komme Gud i hu, det vil si de som holder seg fast til det og elsker å gjøre det.^{IV} Denne bevegelsen kan tolkes som den ekstasen

^I ‘Abd-or-Raḥmān ibn Abī Bakr as-Soyōfī, *Al-Ḥāwī lil-fatāwī* (Beirut: Dār al-fikr liṭ-ṭibā‘ah wan-nashr, 2004), 2:282–283.

^{II} Aḥmad ibn Moḥammad ibn ‘Alī ibn Ḥajar al-Haytamī, *Al-Fatāwā al-ḥadīthiyyah* (Beirut: Dār al-fikr, uten dato), 212.

^{III} Koranen 39:23.

^{IV} An-Nawawī, *Al-Minhāj fī sharḥ ṣaḥīḥ Moslim ibn al-Ḥajjāj*, 17:4.

som begynner dypt inni den forelskede som kommer Herren i hu, men så utvikler den bevegelsen til å bli en fysisk bevegelse.

I en beretning berettet etter vår mester Ibn ‘Abbās رضي الله عنه, finner vi at da verset «Å, dere troende, vern dere selv og deres familie mot ilden!»^I ble åpenbart, resiterte Guds sendebud ﷺ det for følgesvennene. Da falt en ung mann besvimt om på bakken. Hans Hellighet ﷺ la sin hånd på hjertet hans. Da han rørte på seg, sa Hans Hellighet ﷺ: «Å, unge mann! Framsi: 'Ingen er tilbedelsesverdig unntatt Gud!» Den unge mannen sa det, og Guds sendebud ﷺ ga ham det gledelige budskapet om paradiset. Følgesvennene spurte: «Kjære Guds sendebud, mens han fortsatt er blant oss?» Guds sendebud ﷺ svarte: «Har da ikke dere hørt Guds – den Allmektiges og den Majestetiskes – ord: 'Dette løftet er for dem som frykter Min myndighet og Mitt alvorsord.'^{II}»^{III}

Beretningen er i samsvar med Guds ord som opplyser om at folks tilstand forandrer seg ved *zikr*. Det var akkurat det som skjedde med den unge mannen, og man ser at profeten ﷺ klandret ham ikke, men forstod og godtok hans besvimelsesanfall som en tilstand av ekstase og frykt.

Sannheten om *raqs*

Innledningen har bevist at *raqs* ikke er noe fremmed eller kjettersk. Vi har granskende studert beretninger og de skriftlærdes utsagn for og imot *raqs*. Ordet *raqs* er blitt definert og forstått i lys av de skriftlærdes begrepsforklaring og tolkning. Det ble observert at det ikke er erklært som påbudt eller obligatorisk, men tillatt. Ser man på det basert på beretningene vi har diskutert, forstår man fort at det faktisk er en likt og anbefalt handling (*مستحب* – *mostahab*).

De som forbyr *raqs*, framsetter ensidige argumenter sett med et negativt blikk, derfor erklærer de det både som kjettersk og forbudt. De stiller sine ofte stilte spørsmål: «Gjorde profeten ﷺ eller

^I Koranen 66:6.

^{II} Koranen 14:14.

^{III} An-Nīsābūrī, *Al-Mostadrak ‘alā aṣ-ṣaḥīḥayn: Kitāb al-jihād*, 2:382#3338.

Al-Ḥākīm klassifiserte den som autentisk basert på kravene til al-Bokhārī og Moslim.

følgesvennene det noen gang?» De sammenligner det med flergudsdyrkernes handlinger, som å klappe, plystre og danse naken rundt det hellige huset Ka'bah.

Beretningen gjengitt gjennom al-Wāqidī ble gransket, og man blir nødt til å legge merke til at az-Zahabī at godtok en svak person med tanke på historiske beretninger. Az-Zahabī anså ikke al-Wāqidī som en løgner og oppdikter.

Den andre gjengiveren som blir kritisert, er Hāni' ibn Hāni', men man ser at mange *ḥadīth*-lærde har inkludert beretninger gjennom ham i sine samlinger. Det som svekker standpunktet til de som argumenterer imot *raqs* ved å trekke fram at Hāni' ibn Hāni' er svak, er at selv al-Albānī og Shākir klassifiserte beretninger gjennom Hāni' ibn Hāni' som autentiske – noe vi observerte. Til tross for disse observasjonene fortsetter de som er imot *raqs*, med at det er ikke noen form for ihukommelse i beretningen, derfor kan ikke ekstatisk dans gjelde *zīkr*, men bare en anledning av glede.

Abessiniernes lek og ekstatiske dans ble gjennomgått grundig, og en teori som baserer seg på en begrenset og ensidig betraktning, blir anvendt som et motargument. Det er standpunktet til al-'Asqalānī som blir brukt for å avvise denne hendelsen. Men en fullstendig autentisk beretning inkludert av Aḥmad ibn Ḥanbal ash-Shaybānī berettet etter vår mester Anas رضي الله عنه, ble framsatt som bevis, og den fjerner all tvil. Her bør i utgangspunktet beskyldninger som kjettersk og syndig ta slutt. Det er også verdt å legge merke til at enhver som opplevde profeten صلى الله عليه وسلم, så og trodde på Hans Høyhet صلى الله عليه وسلم og døde i den tilstanden, ble regnet som en følgesvenn. Slik besvares spørsmålet til dem som spør om følgesvennene noen gang gjorde det, for de abessiniere som trikset med våpnene, danset og gjorde *zīkr*, så og trodde på profeten صلى الله عليه وسلم. Selv om deres tilstand etter den hendelsen er ukjent, er det god grunn for oss til å tro at de døde som troende, for islam fikk fotfeste i Abessinia allerede på profets صلى الله عليه وسلم tid.

De skriftlærde som er for, deres mening og argumenter ble gjengitt og forklart. *Zīkr*-formen *raqs* ble styrket, og dens rot ble identifisert, altså en ekstatisk tilstand som kommer fra dypt i ens indre og forvandler seg til en tilstand som overmanner kroppen og dens sanser.

Det er essensielt å forstå at *raqs* ikke er en pålagt handling – den som vil, kan utføre den, og den som ikke vil, kan la være, men

uten å kalle hverandre for det ene eller det andre. *Raqs* er en støttet praksis som har gått i arv fra generasjon til generasjon, og mange skriftlærde har støttet og anerkjent den. Det kan ikke bare overses sånn uten videre. De skriftlærde som godkjenner denne praksisen, kjenner til kritikken, men til tross for det gir de samtykke til *raqs* ved sin autoritet. Det er en uenighet, det er mange som forbyr og avviser *raqs*, men også mange som tillater det. Vi har observert at de som tillater det, har et sterkere utgangspunkt, og deres standpunkt har en rot som er tydeligere enn de som avviser *raqs*. Det er urettferdig å stoppe opp ved en autentisk beretnings ord bare for å fremme sitt standpunkt, når det finnes en autentisk beretning til som opplyser mer om samme hendelsen, og den er støttet av flere svake beretninger som opplyser det samme.

Vi lærer at det er tillatt å utføre *raqs* under *zikr* i og utenfor moskeen så lenge det ikke inneholder handlinger som leder til synd eller fysisk skade. Gjennom denne innledningen blir det demonstrert at *raqs* er en lovlig islamsk handling. Millioner av muslimer praktiserer denne formen for *zikr* og er i sin fulle rett til å gjøre det. *Raqs* omfatter alle former for *zikr*, som virvling, *ḥaḍrah*¹ (حَضْرَة) og andre former for *zikr* som innebærer kroppsbevegelser sittende eller stående.

Dr. Moḥammad ibn ‘Alawī al-Mālikī opplyste i verket *Mazā fi sha‘bān at ḥadīth*-lærde og eksperter i andre fag i islam var enige om at det er tillatt å utføre en handling basert på en svak beretning så lenge det angår det fortrinnlige. Dette var standpunktet til blant andre Aḥmad ibn Ḥanbal, Ibn al-Mobārak, ath-Thaurī, Ibn ‘Oyaynah og al-‘Anbarī. Ar-Ramlī refererte til an-Nawawī, at han i flere av sine verk påpekte at det var konsensus blant de skriftlærde om at det er tillatt å bruke en svak beretning når det gjelder fortrinnlige handlinger. Ibn ‘Abd-il-Barr var tydelig på at det ikke er behov for å protestere mot fortrinnlige handlinger som er basert på svake beretninger. Det grunnleggende prinsippet vedrørende dette er at så lenge den beretningen forholder seg til det som er fortrinnsfullt, og ikke gjør det lovlige ulovlig eller det ulovlige lovlig og heller ikke pålegger den en handling som noe obligatorisk, men bare gjelder oppfordring til

¹ En *zikr*-form som gjøres stående. Det er den vanligste *zikr*-måten i den arabiske verden, Tyrkia og Balkan, men det er noen forskjeller.

Innledning

godhet og advarsel mot ondskap, bør en slik beretning godtas. De *ḥadīth*-lærde er strenge med hensyn til beretterkjedene og går kritisk til verks med tanke på beretterne når beretningen angår det lovlige, det forbudte og lover generelt. Men når beretningene gjelder det fortrinnlige, belønning hos Gud og advarsler mot Herrens vrede og pine, er de *ḥadīth*-lærde overbærende (romslig) overfor beretterkjedene og milde mot beretterne. I denne klargjøringen vedrørende svake beretninger som gjelder fortrinnlige handlinger, viser dr. Ibn ‘Alawī at han er uenig med selv andre Mālikī-skriftlærde, for å gjøre poenget klart basert på rettferdig avgjørelse, og ikke en ensidig tolkning. Han fortsetter med å presentere Ibn al-‘Arabī al-Mālikī’s standpunkt om at det ikke i det hele tatt er tillatt å handle basert på svake beretninger. Men han avviser dette standpunktet til Ibn al-‘Arabī, for Ibn al-‘Arabī’s standpunkt er at fortrinnlige handlinger skal oppnås ved loven (beretninger som omhandler lovlig og forbudt), og en bekreftelse som baserer seg på en svak beretning, er kjetteri, ifølge ham. Dr. Ibn ‘Alawī var uenig, for en handling basert på en svak beretning har som mål å oppnå det fortrinnlige, og ikke pålegge eller resultere i en syndig handling som skader ens tro. Han mener også at Ibn al-‘Arabī’s standpunkt kan gjelde en slik svært svak beretning som ikke kan rettferdiggjøres eller oppnå en formaning ved den, for den har falt fra den graden. Det vil si at det ikke er en vanlig svak beretning.^I

Denne diskusjonen til dr. Ibn ‘Alawī bekrefter en handling som angår det fortrinnlige basert på en svak handling, men vår sak (*raqs*) er basert på en autentisk beretning og handling som er støttet av flere svake beretninger, og autentiske beretninger bekrefter 90 % av hendelsen. Derfor avslutter vi denne forklaringen med å referere til dr. Ibn ‘Alawī, der han forklarer at det er enhver forskers rett å utlede konklusjoner, granske, studere og framlegge sitt standpunkt. Men han anmoder om å unngå den partiske og ensidige måten å forske på ved å skjule sannheter om en sak for folk. Altså framlegger man kun det man kan kritisere, slik at folk flest tror at det ikke finnes en annen side av saken. Dette er ikke å være oppriktig eller rettferdig mot faget.^{II}

^I As-Sayyid Moḥammad ibn ‘Alawī al-Mālikī, *Māzā fī sha‘bān* (Uten sted og utgiver, 2003), 78–80.

^{II} Al-Mālikī, *Māzā fī sha‘bān*, 81–82.

***Zikr* og den troende**

Zikr er et svært viktig begrep i islam som har både en fysisk og en åndelig betydning. Vi har lært gjennom innledningen at *zikr* er det som holder den troendes bånd knyttet fast til Herren. *Zikr* er den troendes håp og kjærlighetserklæring til Herren. Den fører den troende sin Herre nærmere og lar ham klatre høyere i Herrens øyne. *Zikr* er en rotfestet tradisjon i islam. Koranen oppfordrer de troende til å utføre *zikr* som en del av deres hverdag. Herren lover Sin kjærlighet til de som kommer Ham i hu. Gud ser på dem som ønsker å stanse Hans ihukommelse, som de mest ondsinnede personene på jorden. Han avslører denne ihukommelsens kraft, at den er nøkkelen til å be om tilgivelse. Hvis noen ønsker å vie seg fullstendig til Gud og være og bli en sann tjener, er *zikr* den rette veien å gå. Gud ga en stor gave til Sine tjenere i form av Sin og Hans elskede profets ﷺ ihukommelse.

Profetens ﷺ velsignede ord skiller tydelig mellom den som gjør *zikr*, og den som ikke gjør det. *Zikr* gjør den troende levende, og uten den er han eller hun som en død person. *Zikr* er en stor kamp som den troende engasjerer seg i hver eneste dag. Gud lar tjenerne føle enda mer nærhet og glede når de kommer Ham i hu. De som kommer Herren i hu rikelig, vil være av de som vil få stor belønning hos Gud. Gjennom *zikr* blir den troendes indre og ytre rensset, og vedkommende blir tilgitt.

Vi lærer at *zikr* gir vår tro liv og renser oss. Den er vår styrke og vårt redskap til å komme vår Herre nær.

Oslo, 17.5.2018
Abo Mahi Yasir Hussain